

บทที่ ๑

หลักพื้นฐานการปฏิบัติการจิตวิทยา

๑. กล่าวนำ

บทนี้เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงประวัติและความเป็นมาของการปฏิบัติการจิตวิทยา ในแง่คิดของจีนและไทย ตามด้วยสงครามจิตวิทยาในอดีตสงครามครั้งสำคัญ ๆ เช่น สงครามปฏิวัติอเมริกา สงครามโลกครั้งที่ ๑ และ ๒ สงครามเกาหลี สงครามเวียดนาม สงครามอ่าวเปอร์เซีย และล่าสุด สงครามจิตวิทยาในอัฟกานิสถาน หลังจากนั้นหันมาดูจิตวิทยากับสงครามปฏิวัติ ซึ่งจะกล่าวถึงการต่อสู้ของเหมาเจ๋อตุงและคาลอส มารีเกลตา ตามด้วยความหมายการปฏิบัติการจิตวิทยา วัตถุประสงค์การปฏิบัติการจิตวิทยา ซึ่งแบ่งออกเป็นวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างเสริมและวัตถุประสงค์เพื่อการทำลาย ต่อมาเป็นประเภทและการดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา และปิดท้ายบทด้วยการจัดองค์กรและหน่วยปฏิบัติการจิตวิทยาไทย

๒. ความมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของการปฏิบัติการจิตวิทยา
๒. เพื่อให้ทราบถึงสงครามจิตวิทยาในสงครามครั้งสำคัญของโลก
๓. เพื่อให้ทราบถึงความหมายวัตถุประสงค์ ประเภท การดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา
๔. เพื่อให้ทราบถึงองค์กรและหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านปฏิบัติการจิตวิทยาทั้งฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายทหาร

๓. ประวัติศาสตร์การปฏิบัติการจิตวิทยา

๓.๑ ประวัติศาสตร์การปฏิบัติการจิตวิทยาแนวคิดแบบจีน

แนวความคิดเบื้องต้นในการใช้การปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อเอาชนะการสงครามนั้นตามที่ปรากฏจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า นักปราชญ์ชาวจีนที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาก ท่านชื่อ “ซุนวู ซู” (Sun Wu tzu) หรือเรียกสั้นๆ ว่า “ซุนวู” ได้เขียน “ตำราศิลปะสงคราม” (The Art of War) เป็นเล่มแรกของโลก เมื่อประมาณ ๕๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช ตำราพิชัยสงครามซุนวูได้ประมวลหลักปรัชญาการต่อสู้และทฤษฎีการปกครองไว้อย่างครบครัน มีทั้งหมด ๑๓ บรรพด้วยกันและที่กล่าวถึงอย่างลึกซึ้ง

เกี่ยวกับหลักใหญ่ หรือ หัวใจของการปฏิบัติการจิตวิทยา หรือการทำสงครามจิตวิทยา ในบรรพที่ ๓ ว่าด้วย “ยุทธโบาย”ว่า

**“ การชนะร้อยทั้งร้อย มิใช่วิธีอันประเสริฐแท้
แต่ชนะโดยไม่ต้องรบเลย จึงถือว่าเป็นวิธีอันวิเศษยิ่ง ”**

(For to win one hundred victories in one hundred battles is not the acme of skill.

To subdue the enemy without fighting is the supreme excellence)

หมายความว่า “การต่อสู้เอาชนะเข้าศึกด้วยกำลังนั้นไม่ใช่กลยุทธ์ที่เหมาะสม แต่การทำให้เข้าศึกไม่คิดที่จะต่อสู้หรือยอมแพ้โดยไม่ต้องใช้กำลังรบกันเลยถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่ดีเลิศ” นอกจากซุนวูได้ให้บทเรียนที่ยิ่งใหญ่แก่นักการทหารทั้งโลกทางผ่านทางตำราพิชัยสงครามแล้ว อีกซีกหนึ่งของชีวิตท่านได้ฝากบทเรียนไว้เช่นกันความดังนี้ เมื่อซุนวูได้รับผลสำเร็จในทางทหารอย่างงดงามแล้ว ท่านมิได้มัวเมาลุ่มหลงในยศถาบรรดาศักดิ์และลาภยศการันันๆ จนลืมตัว ท่านเห็นว่าพระเจ้าเหอหลูเป็นกษัตริย์ที่มีความห้าวหาญเป็นเจ้าเรือน ตนเองมีอำนาจทางทหารเช่นนี้ จะรับราชการด้วยดีโดยตลอดรอดฝั่งมิได้ ฉะนั้นจึงถวายบังคมลาออกจากราชการไปบำเพ็ญชีวิตตามป่าเขาถ้ำเนาไพรอย่างสันโดษ อันจะเรียกว่า “สูงสุด คีนสู่อำมัญ” ก็มี

วรรณกรรมชั้นเอกของจีนอีกเล่มหนึ่งก็คือ สามก๊ก (Romance of Three Kingdoms) ได้เน้นการทำสงครามเพื่อการมุ่งโจมตีและยึดจุดศูนย์กลางใจไว้ให้ได้และถือว่า **“การโจมตีที่ใจ”** เป็นกลยุทธ์ที่ล้ำลึกสูงสุด ดังคำกล่าวที่ว่า

**“อันการศึกนั้น ควรถือการตีทางใจเป็นเอก ตีเมืองเป็นรอง
รบด้วยใจเป็นเอก รบด้วยทัพเป็นรอง”**

คำกล่าวนี้เป็นที่มาของยุทธศาสตร์สงครามของขงเบ้งแม่ทัพแห่งเมืองจ๊กก๊ก ที่ใช้ในการวางแผนปราบเบ้งเฮ็ก เจ้าเมืองหมานอ๋อง (หลักฐานบางชิ้นสันนิษฐานว่า เบ้งเฮ็กเป็นผู้นำ ๑ ใน ๖ นครรัฐอิสระของไทย ตรงกับสมัยอาณาจักรน่านเจ้า ช่วงปี พ.ศ. ๑๑๕๓-๑๑๖๓) เมืองหมานอ๋องอยู่ทางใต้ของเมืองจ๊กก๊ก ความจริงการรบกวานชวยแดนและก่อความวุ่นวายทางใต้ของเบ้งเฮ็กนี้ เพียงแต่ส่งขุนพลเพียงคนเดียว นำกำลังไปปราบก็คงจะปราบได้ แต่ครั้งเมื่อถอนกำลังกลับก็จะก่อความไม่สงบขึ้นอีก ดังนั้นขงเบ้งจึงใช้ยุทธศาสตร์การปราบแนวหลังให้สงบก่อน เพื่อเป็นผลดีแก่การพิชิตหัวเมืองทาง

เหนือ การที่จะแก้ปัญหาหนี้ให้ถึงที่สุดจะต้อง **"โจมตีทางใจ"** เพราะการโจมตีเมื่อนั้นง่ายแต่การโจมตีใจนั้นยากยิ่ง ดังนั้นขงเบ้งจึงเป็นแม่ทัพคุมกำลังไปเองและใช้ **"กลยุทธ์เจ็ดจับเจ็ดปล่อย"** ในที่สุดเบ้งเฮ็ก ผู้แข็งกร้าวและดีรื้อนก็ยอมจำนนทั้งกายและใจ เบ้งเฮ็กกล่าวแก่ขงเบ้งว่า"มหาอุปราชจงลดโทษแก่ข้าพเจ้าเถิดแต่จะไปเบื้องหน้าข้าพเจ้ามีคิครดต่อมหาอุปราชสืบไปเลย" ขงเบ้งจึงมอบดินแดนที่ดีที่สุดได้คืนให้เบ้งเฮ็กคืนตั้งให้เบ้งเฮ็กเป็นเจ้าเมืองตลอดไป นับแต่นั้นมาเบ้งเฮ็กและสมัครพรรคพวกรวมทั้งราษฎรในภาคใต้ต่างสำนึกในบุญคุณของขงเบ้ง ตลอดเวลาที่ขงเบ้งมีชีวิตอยู่ ภาคใต้มิได้ก่อความวุ่นวายขึ้นมาอีกเลย ดังนั้นบทสรุปของ **"กลยุทธ์เจ็ดจับเจ็ดปล่อย"** ก็คือ

"รบเพื่อยึดครองใจ มิใช่ยึดครองเมือง"

ศัตรูกลับกลายเป็นมิตรทั้งเมือง"

ชุดกรูสมบัติสามก๊ก

บันทึกประวัติศาสตร์ที่ยืนยันถึงผลสำเร็จของการปฏิบัติการจิตวิทยาอีกตอนหนึ่งของ “สามก๊ก” คือ ตอนที่ขงเบ้งรับอาสาเล่าปี่ไปเจรจาเป็นพันธมิตรกับซุนกวน ขงเบ้งกล่าวว่า “โจโฉยกกองทัพมาครั้งนี้เอ็กเกริกดังแผ่นดินจะถล่ม เห็นว่าซุนกวนจะสะดุ้งตกใจอยู่ ดีร้ายจะใช้คนสอดแนมมาถึงเรา ถ้าผู้ใดมาถึงท่านแล้ว ข้าพเจ้าจะขออาสาเอาแต่เรือลำหนึ่งกับลิ้นข้าพเจ้าสามนิ้วเท่านั้น ไปยุให้ซุนกวนผิดกับโจโฉให้จงได้ ถ้าโจโฉแพ้ก็จะเข้าช่วยซุนกวนเห็นได้ทั่วทั้งที่ก็จะเข้าชิงเอาเมืองเกงจิ๋วเป็นกำไรเปล่า แม้ซุนกวนแพ้เราก็จะคิดชิงเอาเมืองกังตั้งไว้ให้ได้”

ความตอนนีพิจารณาได้ว่าขงเบ้งประมาณสถานการณ์ทางจิตวิทยาได้ถูกต้องแม่นยำและวางแผนการปฏิบัติการจิตวิทยา โดยการใช้การพบปะสังสรรค์สร้างไมตรีระหว่างเล่าปี่กับซุนกวน และสร้างความแตกแยกระหว่างซุนกวนกับโจโฉ มุ่งเข้าสู่วัตถุประสงค์ของชาติในการครอบครองแผ่นดินเกงจิ๋วหรือกังตั้ง ใช้เป็นฐานที่มั่นทางยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดของชาติ คือการครอบครองแผ่นดินจีนในที่สุด

๓.๒ ประวัติศาสตร์การปฏิบัติการจิตวิทยาแนวคิดแบบไทย

๓.๒.๑ การกอบกู้เอกราชของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า ในปี พ.ศ.๒๑๑๐ แล้ว การเสียกรุงครั้งนี้ไทยเราถูกทำลายทุกด้าน พม่าไม่ต้องการให้ชาติไทยฟื้นตัวได้อย่างในสมัยพระมหาธรรมราชา และสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ดังนั้นพม่าจึงเผาและทำลายอาคารที่สำคัญ ๆ ในอยุธยาจนหมดสิ้น แม้แต่โบสถ์ วิหาร และองค์พระปฏิมาตามวัดต่าง ๆ พม่าเก็บทรัพย์สินที่มีค่าและกวาดต้อนผู้คนไปเป็นจำนวนมาก จนอยุธยาไม่มีสภาพเป็นเมืองร้าง พม่าได้ตั้งสุกี้พระนายกองคุมพลประมาณ ๓,๐๐๐ คน อยู่ที่ค่ายโพธิ์สามต้น (ในเขตอำเภอ บางปะหันในปัจจุบัน) มีหน้าที่คอยจับผู้คนและกวาดทรัพย์สินของไทยส่งไปพม่า กับตั้งนายทองอิน และพรรคพวกไทยที่เป็นใจเข้ากับพม่าอยู่รักษากรุงธนบุรี

จะเห็นได้ว่าการทำสงครามของพม่าครั้งนี้ พม่ามุ่งทำลายกรุงศรีอยุธยาแห่งเดียว มิได้ทำลายเมืองอื่น และส่วนอื่นของประเทศไทย เมื่อผู้มีอำนาจหรือเจ้าบ้านผ่านเมืองในส่วนอื่น ๆ เห็นว่าไทยสิ้นภัยตรัยปกครองเสียแล้ว และราชวงศ์กษัตริย์ซึ่งปกครองกรุงศรีอยุธยาก็ไม่มีใครสืบต่อไป ผู้หวังจะเป็นใหญ่ในแผ่นดินจึงตั้งตัวขึ้นเป็นใหญ่เป็นเจ้าถึง ๕ ก๊ก คือ

๑. เจ้าพระยาพิษณุโลก (เรื่อง) คุมอาณาเขตจากเมืองพิษณุมาถึงนครสวรรค์

๒. เจ้าพระฝาง ตั้งตัวเป็นใหญ่ที่เมืองสวางคบุรี (อุตรดิตถ์ปัจจุบัน) มีอาณาเขตไปถึงเมืองแพร่ น่าน หลวงพระบาง

๓. เจ้านคร ตั้งตัวเป็นใหญ่ที่เมืองนครศรีธรรมราชและในมณฑลปักษ์ใต้ของไทย

๔. เจ้าพิมาย คือ กรมหมื่นเทพพิพิธ ตั้งตัวเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองพิมาย มณฑลนครราชสีมา

๕. พระเจ้าตากสินผู้มีฝีมือในการรบที่เข้มแข็งเคยเป็นเจ้าเมืองตาก มีความชอบในราชการ ได้เลื่อนเป็นพระยากำแพงเพชร ในขณะที่ป้องกันกรุงอยู่นั้นได้แสดงความสามารถในการป้องกันกรุงซึ่งกำลังถูกโจมตีจากพม่า แต่เห็นว่าอยุธยาไปไม่ไหวแน่แล้วจึงได้รวมพรรคพวกประมาณ ๕๐๐ คน ตีฝักกองทัพพม่าออกจากอยุธยาไปตั้งมั่นอยู่ที่ระยองและเลยไปยึดจันทบุรีเป็นที่มั่น และตั้งหน้าต่อเรือรบที่จันทบุรีได้ประมาณ ๑๐๐ ลำ เมื่อรวบรวมทหารได้ประมาณ ๕,๐๐๐ คน พอได้โอกาสก็ยกทัพเรือเข้าทางปากน้ำเจ้าพระยา ตรงเข้าตีเมืองธนบุรี นายทองอินคนไทยแต่ไปเข้าเป็นพวกพม่าได้ต่อสู้แต่คนไทยซึ่งเป็นไพร่พลหาสู้ไม่ พระเจ้าตากสินจึงยึดเมืองธนบุรีได้โดยง่ายดาย จากนั้นพระเจ้าตากสินก็มุ่งมายังอยุธยาเข้าตีค่ายโพธิ์สามต้น ซึ่งเป็นกองบัญชาการของพม่า สุกี้พระนายกองต่อสู้และตายในที่รบ พระเจ้าตากสินยึดค่ายโพธิ์สามต้นได้

การกอบกู้ประเทศชาติของพระเจ้าตากสินเป็นการปฏิบัติในทางจิตวิทยาในแง่ที่ว่า เมื่อกรุงแตกได้มีบุคคลหลายฝ่ายหลายท้องถิ่นตั้งตนขึ้นเป็นใหญ่ แต่ปัญหามีว่าทำไมพระเจ้าตากสินจึงยังไม่ปราบคนพวกนี้เสียก่อน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะพระเจ้าตากสินคิดว่าถ้าปราบพม่าได้ก็หมายความว่าชนะพวกที่ตั้งตัวเป็นใหญ่ด้วย ถ้าไปปราบก๊กใดก๊กหนึ่งลงได้สำเร็จก็ต้องปราบก๊กอื่น ๆ อีกให้สำเร็จเป็นภาระมิใช่น้อย ดังนั้น พระองค์จึงตั้งหน้าปราบทัพสุกี้พระนายกองก่อน เมื่อได้ชัยชนะก็ประกาศตั้งกรุง

ธนบุรีเป็นราชธานีของไทย การที่ไทยชนะพม่า และสามารถกำจัดสุกี้ลงได้นี้ ได้ส่งผลทางด้านจิตวิทยาอย่างใหญ่หลวง เพราะนอกจากทำให้พวกที่ตั้งตัวเป็นใหญ่ครั้งคราวแล้ว พม่าที่ยึดครองประเทศไทยบางแห่งก็เสียดินแดนไปด้วย เช่น โปมะยูง่วน เจ้าเมืองเชียงใหม่ ซึ่งยกทัพมาตีเมืองสวรรคโลกก็พ่ายแพ้แก่กองทัพไทย กองทัพพม่าซึ่งยกมาตีเมืองพิชัย (อำเภอพิชัย อุตรดิตถ์ในปัจจุบัน) ก็พ่ายแพ้แก่กองทัพเจ้าพระยาสุรสีห์ และพระยาพิชัยซึ่งสู้กับพม่าจนดาบหักคามือ ได้แสดงวีรกรรมของไทยเป็นการข่มขวัญพม่า

พระเจ้าตากสินได้ปฏิบัติการทางจิตวิทยา และทำสงครามจิตวิทยาทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นว่าพระองค์เก่งกล้าสามารถเพียงใด เป็นการข่มขวัญก๊กต่าง ๆ ซึ่งตั้งตัวขึ้นเป็นใหญ่ในแผ่นดินให้สงบราบคาบ มิคิดจะต่อสู้หรือทำตนเป็นปรปักษ์ต่อพระองค์ต่อไป เป็นผลให้พระองค์มีกำลังใจในการกอบกู้เอกราชของชาติไทย ตัวอย่างที่โดดเด่นที่สุดคือ ในคราวเข้าตีเมืองจันทบุรี ซึ่งขณะนั้นมีป้อมค่ายแข็งแรง และกองทัพของจันทบุรีก็แข็งแรงทุกอย่าง เสบียงก็มีพร้อมแต่ไม่ให้ความร่วมมือกับพระเจ้าตากสิน ก่อนที่จะเข้าตีจันทบุรีในคืนนั้นพระเจ้าตากสินสั่งทหารว่า

“เราจะตีเมืองจันทบุรีในค่ำวันนี้ เมื่อกองทัพพุ่งเข้าเยนกินเสร็จแล้ว ทั้งนายไพร่ให้เททิ้งอาหารที่เหลือ และต๋อยหม้อเสียให้หมด หมายไปกินข้าวเข้าด้วยกันที่ในเมืองเอาฟุ้งนี้ ถ้าตีเอาเมืองไม่ได้ในค่ำวันนี้ ก็จะได้ตายเสียด้วยกันให้หมดทีเดียว”
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

การกระทำของพระองค์เสมือนหนึ่งการประกาศล่วงหน้าแห่งความมีชัย ในที่สุดก็สามารถเข้าตีเมืองจันทบุรีได้สำเร็จ

๓.๒.๒ อะแซหวุ่นกี้ขอตัวเจ้าพระยาจักรี

ในแผ่นดินพระเจ้ากรุงธนบุรี เมื่อปีมะแม พ.ศ.๒๓๑๘ พม่าได้จัดกองทัพให้อะแซหวุ่นกี้ยกทัพมาตีหัวเมืองเหนือของไทย สงครามครั้งนี้เป็นศึกใหญ่กว่าทุกคราวในสมัยกรุงธนบุรี มูลเหตุของ

สงครามครั้งนี้ก็เนื่องจากว่าขณะที่พระเจ้ากรุงธนบุรีได้กอบกู้เอกราช และขับไล่พม่าออกจากเมืองไทยไปนั้น พม่ากำลังทำสงครามติดพันอยู่กับจีน เมื่อเสร็จศึกจากจีนแล้วพระเจ้ามังระกษัตริย์พม่าคำริจะมาตีเมืองไทยอีก โดยจะยกกองทัพไปยึดเมืองเชียงใหม่เสียก่อนแล้วจึงพุ่งลงสู่กรุงธนบุรี ส่วนอีกทางหนึ่งจะยกทัพมาทางด่านเจดีย์สามองค์ แต่กองทัพไทยยกไปตีเมืองเชียงใหม่ก่อน ส่วนทางด้านเจดีย์สามองค์พม่าก็ไม่อาจยกมาได้เพราะพวกมอญแข็งเมือง พม่าจึงต้องเสียเวลาปราบกบฏมอญ หลังจากนั้นจึงยกทัพเข้ามาทางด้านแม่ละเมา ตั้งใจจะยึดหัวเมืองเหนือก่อนจึงจะไปตีกรุงธนบุรี

ขณะนั้นเจ้าพระยาจักรียังควบคุมกองทัพอยู่ที่เชียงใหม่ เมื่อได้ข่าวศึกก็ยกทัพลงมาป้องกันเมืองพิษณุโลกไว้ ทางฝ่ายพม่าเมื่อยกกองทัพมาแล้วก็ได้ไปยึดเมืองสุโขทัยไว้ก่อน แล้วจึงยกขึ้นไปล้อมเมืองพิษณุโลกไว้ เจ้าพระยาจักรีได้คุมพลออกรบเองตีพม่าจนต้องถอยร่นไปหลายครั้ง ทำให้อะแซหว่านก็แม่ทัพพม่าซึ่งเคยรบชนะจีนมาแล้ว แปลกใจที่กองทัพไทยเข้มแข็งมากจึงอยากจะขอพบปะกับเจ้าพระยาจักรีแม่ทัพไทย เมื่อได้นัดหมายกันเรียบร้อยแล้วแม่ทัพทั้งสองก็จึงมีม้าออกไปเจรจากัน การเจรจากันกล่าวไว้ในหนังสือพระราชพงศาวดารไทยความว่า

"อะแซหว่านก็ให้ล่ามถามเจ้าพระยาจักรีว่าอายุเท่าใด เจ้าพระยาจักรีก็ตอบไปว่าอายุได้ ๓๐ เศษ แล้วจึงให้ถามถึงอายุอะแซหว่านก็บ่าบบอกมาว่าอายุได้ ๗๒ ปี อะแซหว่านก็พิจารณาลักษณะเจ้าพระยาจักรีแล้วสรรเสริญว่า

**"ท่านนี้รูปงามฝีมือก็เข้มแข็งอาจสู้รบเราผู้เป็นผู้เฒ่าได้
จงอุตสาหกรรมตัวไว้ภายนอกหน้า จะได้เป็นกษัตริย์เป็นแท้"**

แล้วเอาเครื่องม้าทองสำหรับหนึ่งกับสักหลาดพันหนึ่ง ดินสอแก้ว ๒ ก้อน น้ำมันดิบ ๒ หม้อมาให้เจ้าพระยาจักรี เมื่อก่อนอะแซหว่านก็จะกลับไปค่ายก็ให้ล่ามบอกเจ้าพระยาจักรีว่า "จงรักษาเมืองไว้ให้มั่นคงเถิด เราจะตีเอาเมืองพิษณุโลกให้จงได้ในครั้งนี้"

เมื่อเจ้าพระยาจักรีรักษาเมืองพิษณุโลกไว้ได้ ๔ เดือน เห็นว่าเสบียงอาหารขาดแคลนกองทัพกรุงธนบุรีซึ่งยกมาช่วยก็ไม่สามารถขับไล่พม่าไปได้ จึงยกกำลังและผู้คนออกจากเมืองพิษณุโลกตีฝាកองทัพพม่าออกไปได้ เป็นอันว่าอะแซหว่านก็สามารถยึดเมืองพิษณุโลกได้ตามที่ถันวาจาไว้

ประวัติศาสตร์ตอนนี้เป็นตัวอย่างของการใช้การโฆษณาชวนเชื่อ สนับสนุนวัตถุประสงค์ของชาติอย่างดียิ่ง โดยอะแซหว่านก็แม่ทัพพม่าได้ใช้การพบปะเจ้าพระยาจักรีแล้วกล่าวยกย่องเจ้าพระยาจักรีซึ่งนอกจากจะก่อความแตกแยกกันระหว่างแม่ทัพไทยกับพระเจ้ากรุงธนบุรีไว้แล้ว ยังสร้างความหวัง

ให้กับเจ้าพระเจ้าจักรีอีกด้วย ยิ่งกว่านั้นยังใช้มาตรการอื่น ๆ คือการมอบของขวัญให้อีกด้วย ในขณะที่เดียวกันก็ข่มขวัญไปในตัวโดยกล่าวว่า "จงรักษาเมืองไว้ให้มั่นคงเถิด เราจะตีเมืองพิษณุโลกให้จงได้" ทั้งนี้ อะแซห่วนก็ทราบดีว่ากองทัพไทยที่รักษาเมืองพิษณุโลกนั้น มีกำลังน้อยกว่าพม่ามากมาย ย่อมไม่มีทางสู้พม่า จึงแสดงให้เห็นว่าอำนาจทางทหารนั้นเป็นเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติการจิตวิทยาเป็นอย่างดี และถ้าจะวิเคราะห์ตามหลักนิยามการปฏิบัติการจิตวิทยา พบว่ามีทั้งคำพูดและการกระทำของพม่า ที่สอดคล้องกับหลักนิยามการปฏิบัติการจิตวิทยาดังนี้

ลำดับ	พฤติกรรม	ความหมายตามหลักนิยาม
๑	“ภายหน้าจะได้เป็นกษัตริย์”	เป็นการโฆษณาชวนเชื่อ
๒	การนัดหมายพบกัน เตรียมของขวัญมาให้มีล้ำมแปล	เป็นแผนที่ดำเนินการตามขั้นตอน
๓	การให้ของขวัญ ๔ อย่าง	เป็นการใช้มาตรการอื่น ๆ
๔	สงครามระหว่างไทย-พม่า	ฝ่ายตรงข้าม (ต่างชาติ)
๕	ยึดพิษณุโลกก่อนไปตีกรุงธนบุรี	สนับสนุนวัตถุประสงค์ของชาติ

ที่กล่าวมาเป็นแนวคิดจิตวิทยาทางยุทธศาสตร์ของนักการทหารในซีกโลกตะวันออก แต่ในซีกโลกตะวันตกก็ให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน กล่าวคือเคลาส์เซวิทส์ นักยุทธศาสตร์ชาวปรัสเซีย ผู้ที่ได้รับสมญาว่าเป็น “บิดรแห่งกำลังทางบก” เจ้าของคำพูดอมตะที่ว่า “สงครามคือการดำเนินงานทางการเมืองต่อไปด้วยวิธีอื่น” (War is the continuation of Politics by other means) เขาได้กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะทางจิตวิทยาในการสู้รบไว้ ในหนังสือ “On War”

๔. สงครามจิตวิทยา (Psychological Warfare)

"สงครามจิตวิทยา" (Psywar) เป็นคำเฉพาะที่เพิ่งนำมาใช้เมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ มานี้เอง แต่พฤติกรรมหรือการดำเนินการทางสงครามจิตวิทยามีมาแต่โบราณกาลแล้ว ซึ่งอาจถูกเรียกเป็นกลยุทธ์ กลลวง กลอุบาย ยุง ยั่วยุ โฆษณาชวนเชื่อ โดยมีจุดประสงค์ให้ประเทศชาติ กองทัพ ฝ่ายศัตรูอ่อนแอลงด้วยการยุงให้แตกแยกแตกสามัคคีจนพ่ายแพ้ในที่สุด

ย้อนหลังประวัติศาสตร์ไปกว่า ๒๕๐๐ ปี สงครามจิตวิทยาในรูปแบบของ "กลลวง" ได้ถูกบันทึกใน "Homer's Iliad" ซึ่งกล่าวถึงชัยชนะของกองทัพเรือกรีกต่อเมืองทรอย (Troy) ด้วยยุทธวิธีกล

ม้าไม้ โดยกองทัพกรีกได้สร้างม้าไม้ขนาดมหึมาให้ทหารกรีกซ่อนตัวอยู่ภายในม้า แล้วให้กำลังส่วนใหญ่ทำทีถอนทัพเรือกลับ ทหารเมืองทรอยหลงเชื่อจึงเปิดประตูนำม้าไม้เข้าเมือง ตลกคือทหารกรีกได้ออกจากที่ซ่อนตัวเปิดประตูเมือง นำกำลังเข้าโจมตีทำให้เมืองทรอยพ่ายแพ้อย่างยับเยิน ชัยชนะของทหารเรือกรีกจากกรณีของ **"ม้าไม้แห่งเมืองทรอย (Trojan horse)"** เป็นบทเรียนทางประวัติศาสตร์สงครามจิตวิทยาที่ได้รับการกล่าวขานมาจนถึงทุกวันนี้

หลักฐานเก่าแก่พอ ๆ กับ "Trojan horse" บันทึกในคัมภีร์ Bible กล่าวถึงการป้องกันเมืองเยรูซาเล็มของไกดอน (Gideon) จากพวกมิเดียไนต์ (Midianites) โดยใช้สงครามจิตวิทยาในรูปแบบของกลลวงผสมผสานกับความตื่นตระหนกของศัตรู โดยใช้ทหาร ๓๐๐ คน แต่ละคนมี **"แตรเดี่ยวและคบไฟ"** วางกำลังโอบล้อมศัตรูในเวลากลางคืน เมื่อได้เวลาเข้าปฏิบัติการเขาสั่งให้ทหารทุกคนจุดคบไฟและเป่าแตรเดี่ยวพร้อม ๆ กัน ทหารมิเดียไนต์ถูกปลุกตื่นท่ามกลางความตื่นตระหนก ถึงต้องต่อสู้กันเองล้มตายลงเป็นจำนวนมาก ทหารของไกดอนจึงฉวยโอกาสเข้าโจมตีซ้ำจนได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาด

อีกเรื่องหนึ่งคือ ในราวศตวรรษที่ ๑๗ กองทัพเจงกิสข่านได้แสดงความยิ่งใหญ่เกรียงไกร ด้วยการครอบครองดินแดนเกือบก่อนโลก โดยชัยชนะเหนือเอเชียและยุโรป พวกมองโกลได้ใช้สงครามจิตวิทยาในหลายรูปแบบ เช่น การสร้างข่าวลือ, การแสดงลวงและเทคนิคสงครามจิตวิทยาต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพกองทัพหามองโกลจำนวนมหาศาล ไปปรากฏขึ้นอย่างฉับพลันทั่วสนามรบพร้อม ๆ กัน การยุทธ์ในบางครั้งใช้ทหารหามองโกลเพียง ๕-๖ คนก็สามารถเข้ายึดและควบคุมเมืองทั้งเมืองไว้ได้ เพราะศัตรูเกิดความหวาดหวั่น เกรงกลัวและไม่แน่ใจว่าเบื้องหลังของทหารหามองโกล ๕-๖ คนนี้ จะมีกำลังทหารมองโกลเรือนแสนเคลื่อนที่ติดตามมาเพื่อเข้าโจมตีในระลอกต่อ ๆ ไปหรือไม่ นอกจากนี้กองทัพมองโกลได้ใช้ขีดความสามารถของจารชนในการปล่อยข่าวลือ กระพือความหือหือโหด ความเป็นนักรบของกองทัพหามองโกล เพื่อทำให้ฝ่ายศัตรูเสียขวัญและยอมแพ้ตั้งแต่ยังไม่เริ่มการสู้รบกัน สงครามจิตวิทยาเหล่านี้ชาซีเยอรมันได้นำมาใช้ในช่วงต้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่ทั้งมองโกลและนาซีมีจุดอ่อนที่สำคัญในการใช้สงครามจิตวิทยาที่คล้าย ๆ กันก็คือ มิได้นำสงครามจิตวิทยามาใช้กับประเทศที่ถูกยึดครองในยามสงบอย่างต่อเนื่อง ทำให้พบว่าภายหลังข้าทัพผ่านไปไม่กี่ปี ประเทศที่ถูกยึดครองพลิกฟื้นตัวกลับมาเป็นศัตรูที่เข้มแข็งได้อีก

๔.๑ สงครามปฏิวัติอเมริกา

สงครามปฏิวัติที่เกิดขึ้นในสหรัฐฯ ปรากฏว่ามีการใช้การโฆษณาชวนเชื่ออย่างกว้างขวาง เช่น คำกล่าวที่ว่า **"จงอย่ากดขี่ข้าพเจ้า"** และ **"จงให้อิสรภาพแก่ข้าพเจ้าหรือไม่ก็ฆ่าข้าพเจ้าเสีย"** นับได้ว่ามี

ผลในทางชักชวนอย่างใหญ่หลวงและนิยมใช้กันมาก ใบปลิวฉบับหนึ่งซึ่งเป็นตัวอย่างอันดีเลิศสำหรับการโฆษณาชวนเชื่อในสนามรบ เป็นใบปลิวที่นำไปทิ้งให้แก่ทหารรับจ้างของอังกฤษในตอนต้นของการสู้รบรอบเมืองบอสตัน มีข้อความและรูปร่างดังนี้

PROSPECT HILL	BUNKER'S HILL
๗ ดอลลาร์ต่อเดือน.....	๓ เพนซ์ต่อวัน
อาหารสด.....	หมูเค็มเน่า
สุขภาพดี.....	โรคฉีกกะปิดักกะเปิด
อิสรภาพ ความมั่นคง	ความเป็นทาส

นอกจากนี้พวกปฏิวัติอเมริกายังได้ใช้เพลง, การแสดง, หนังสือพิมพ์, คำเทศน์ เป็นสื่อปลุกใจ เพื่อให้เข้าร่วมปฏิวัติอีกด้วย

๔.๒ สงครามโลกครั้งที่ ๑

มีการใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติการจิตวิทยาอย่างกว้างขวาง สำหรับ "วิทยุ" นั้นไม่ค่อยแพร่หลายนัก แต่ได้มีการนำเอา "บอลูนและปืนใหญ่" มาใช้เป็นประโยชน์ในการทิ้งใบปลิวและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ลงในแนวหน้า ปรากฏว่าในช่วงต้นสงครามทั้งสองฝ่ายได้พยายามทุกวิถีทางที่จะหาพรรคพวก หรืออย่างน้อยที่สุดก็เพื่อป้องกันไม่ให้ประเทศเป็นกลางหันไปเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด การที่สหรัฐฯ ได้เข้าร่วมในสงครามนั้น เนื่องจาก "คำประกาศ ๑๔ ข้อ" ของประธานาธิบดีวูดโร วิลสัน ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายสัมพันธมิตร เพราะในเนื้อหาได้กล่าววิงวอนต่อชาวโลกโดยเฉพาะฝ่ายตรงข้าม โดยเสนอให้มีสันติภาพที่เที่ยงธรรม มีการจัดตั้งองค์การสันนิบาตชาติ และการจัดตั้งรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยในประเทศที่ประชาชนถูกกดขี่

๔.๓ สงครามโลกครั้งที่ ๒

เป็นเวลาหลายปีก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ จะระเบิดขึ้น นาซีเยอรมันได้ใช้การปฏิบัติการจิตวิทยาอย่างมีประสิทธิภาพสูงยิ่ง โดยใช้การโฆษณาชวนเชื่อทุกชนิดเพื่อสร้างเรื่องราวความยิ่งใหญ่ อันไม่มีใครจะสามารถเอาชนะได้ สมรรถนะของเครื่องจักรกลในการทำสงครามของนาซีได้ถูก

กล่าวขวัญถึงอย่างน่าเกรงขาม จนสามารถกล่าวได้ว่า การปฏิบัติการจิตวิทยาของเยอรมันมีส่วนช่วยสำคัญในการทำลายขวัญของชาวโปแลนด์และบรรดาประเทศที่ด้อยกว่า ในขณะที่ฮิตเลอร์ได้ยাত্রาทัพเข้าสู่ประเทศเหล่านั้น แต่อย่างไรก็ดี เรื่องราวที่เกี่ยวกับความเป็น “มนุษย์วิเศษ” ของเยอรมันก็ถูกทำลายลงไปอย่างช้า ๆ โดยที่ฝ่ายสัมพันธมิตรได้นำเครื่องมือการติดต่อสื่อสาร เช่น วิทยุ, เครื่องขยายเสียงและใบปลิวมาใช้ในการปฏิบัติการจิตวิทยา เพื่อตอบโต้การโฆษณาชวนเชื่อของเยอรมันอย่างกว้างขวาง และได้ประสานการปฏิบัติการจิตวิทยากับการปฏิบัติการทางทหารด้านอื่น ๆ อีกด้วย โดยมีสหรัฐฯ เป็นผู้นำสำคัญในการปฏิบัติการสงครามจิตวิทยา ซึ่งสหรัฐฯ ได้นำคำว่า “สงครามจิตวิทยา” มาใช้ในรูปแบบของการโฆษณาชวนเชื่อ(Propaganda) ตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ และต่อมาในปี ค.ศ.๑๙๔๑ สหรัฐฯ ได้ริเริ่มจัดตั้ง “สำนักงานประสานด้านข่าวสาร” (The Office of the Coordinator of Information) ตามคำสั่งประธานาธิบดี มีหน้าที่รวบรวมและรายงานข่าวสารทั้งปวง เพื่อความมุ่งหมายทางการเมือง สำนักงานนี้ถือเป็นจุดกำเนิดของหน่วยปฏิบัติการสงครามจิตวิทยาในเวลาต่อมา

๔.๔ สงครามเกาหลี

จากบทเรียนความสำเร็จสูงสุดของการใช้วิทยุกระจายเสียงและใบปลิวในสงครามโลกครั้งที่ ๒ กองบัญชาการกองทัพสนามตะวันออก ได้ริเริ่มจัดตั้ง “ฝ่ายกิจการพิเศษ” ขึ้นในแผนการข่าวกรองของกองพล โดยการเปิดวิทยุกระจายเสียงและโปรยใบปลิวในเกาหลีใต้ ภายหลังจากเกาหลีเหนือรุกข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๕๐ และภายในปีนั้นเองกองร้อยลำโพงเคลื่อนที่และใบปลิวที่ ๑ ก็ถูกจัดตั้งขึ้น เป็นหน่วยสนับสนุนกองทัพสนามที่ ๘ ในการปฏิบัติการจิตวิทยาทางยุทธวิธี จนสิ้นสุดสงครามในปี ๑๙๕๒

การปฏิบัติงานของกองร้อยลำโพงเคลื่อนที่และใบปลิวที่ ๑ มีการใช้ยานยนต์และเครื่องบินในการโปรยใบปลิว โดยมีหัวข้อโฆษณาชวนเชื่อหลักยกตัวอย่าง เช่น ความสุขสบายของเชลยศึก ทหารตีผู้นำทหารเลว ขอมแพ้คุณจะได้รับปฏิบัติที่ดี เราจะขัยคุณ โรคคิดถึงบ้าน และครอบครัวและหญิงงาม

๔.๕ สงครามเวียดนาม

ในระหว่างสงครามเวียดนามสหรัฐฯเป็นกำลังหลักในการต่อต้านเวียดนามเหนือ ได้เริ่มให้ความสำคัญของการผลิตรูปแบบการปฏิบัติการจิตวิทยาประเภทต่าง ๆ และเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนพลังอำนาจในการปฏิบัติการจิตวิทยา ได้แก่

- * การโฆษณาชวนเชื่อที่มีมาตรฐานได้รับการปรับปรุงให้สามารถนำไปใช้กับหน่วยทาง

ยุทธวิธี โดยการส่งทางอากาศจนถึงตำบลจ่ายหลัก

- * ไบพลิวและสิ่งพิมพ์จำนวนมากได้จัดพิมพ์มาจากนอกประเทศเวียดนาม
- * จัดทำและแจกจ่ายบัญชีรายการหัวข้อโฆษณาแก่หน่วยที่ต้องการ
- * มีการใช้ “โทรทัศน์” เป็นครั้งแรกในฐานะเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อทางยุทธศาสตร์

* สนับสนุนการปฏิบัติการทางยุทธวิธีให้ทันสมัยขึ้นโดยการจัด “ชุดลำโพงกระจายเสียง” ให้หน่วยทางยุทธวิธีสามารถใช้งานได้ที่พื้นที่สอดคล้องกับสถานการณ์

๔.๖ สงครามอ่าวเปอร์เซีย

โดยภาพรวมแล้วสงครามอ่าวเปอร์เซีย สหรัฐอเมริกาสามารถผลักดันในสหประชาชาติเข้าร่วมเกมทำให้สามารถโฆษณาชวนเชื่อได้เป็นผลสำเร็จว่า สหรัฐฯทำตามมติสหประชาชาติมิใช่ด้วยผลประโยชน์เฉพาะตน(สร้างความชอบธรรม)ยุทธวิธีนี้ทำให้อิรักถูกโดดเดี่ยว สหรัฐฯทำสงครามจิตวิทยาโดยการทิ้งไบพลิว ๒๕ ล้านแผ่น นำสารทั้งหมด ๓๓ ชุดส่งไปถึงทหารอิรักในคูเวตบอการวิธิการ “ยอมแพ้” สัญญาการดูแลอย่างดีในฐานะเชลยศึก ชักจูงให้ทิ้งอาวุธ เดือนในระว่างการโจมตีครั้งต่อไป การโฆษณาชวนเชื่อกระทำใน ๖ รูปแบบ คือ

หนึ่ง กล่าวหา

สอง กระทบเรื่องให้เกินจริง

สาม ทำศัตรูในกลายเป็นปีศาจ

สี่ แยกขั้ว

ห้า อ้างพระเจ้า หรือศาสดาเป็นฝ่ายตน

หก ตอบโต้การโฆษณาชวนเชื่อ(ควบคุมสื่อสารมวลชนเบ็ดเสร็จ ข่าวดังกล่าวเชื่อถือไม่ได้)

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งของอาวุธทางสงครามจิตวิทยาที่นำมาใช้ในสงครามอ่าวเปอร์เซีย พลโท วอลเตอร์ บูมเมอร์ (Water Boomer) ผู้บัญชาการทหารนาวิกโยธินสหรัฐฯ ในสงครามอ่าวเปอร์เซีย จินตนาการภาพทหารนาวิกโยธินของเขาถูกตรึงติดอยู่ในสนามท่อนระเบิดในคูเวต และถูกรุมกระหน่ำจากกระสุนปืนใหญ่ของทหารอิรัก การยกพลผ่านเข้าไปในสนามท่อนระเบิดเป็นปัญหาที่เขาจะต้องวางแผนให้รอบคอบ

คำตอบของปัญหานี้เป็นหน้าที่ฝูงบินรบพิเศษที่ ๘ ของกองทัพอากาศสหรัฐฯ (The Air Force’s Eight Special Operations Squadron) ด้วยการทิ้งระเบิด “Blue-๘๒” ระเบิดนี้มีขนาดเท่ากับ รถโฟล์คเต่า และหนัก ๑๕,๐๐๐ ปอนด์ เป็นที่รู้จักอีกในนามว่า Daisy Cutter เพราะเคยนำไปใช้ในการถล่ม

การตัดและทำลายสนามบินต่าง ๆ ในสงครามเวียดนามมาแล้ว ผู่บินที่ ๘ มั่นใจว่า ระเบิดนี้จะเป็นตัวเปิดช่องทางให้ทหารนาวิกโยธินเคลื่อนที่ไปได้ นอกจากนั้นยังมีความมุ่งหมายที่จะใช้เป็น **“อาวุธทางสงครามจิตวิทยา”** ที่เหมาะสมอย่างยิ่งเพื่อทำให้ทหารอิรักเกิดความตื่นตระหนกและเข้ามอบตัวต่อฝ่ายพันธมิตร

ในสงครามอ่าวเปอร์เซียกองปฏิบัติการจิตวิทยาที่ ๔ (Forth Psychological Operations Group) จาก Ft. Bragg ได้ไปรบไปปลิวประมาณ ๒๕ ล้านใบ ในบริเวณหลุมบुकคลของกองกำลังทหารอิรัก และได้จัดรายการวิทยุเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมอบตัวหรือหนีทัพ

สิ่งที่ Voice of the Gulf เริ่มใช้ในการส่งกระจายเสียงควบคู่ไปกับบทสวดมนต์จากคัมภีร์โคราน (Koran) และคำให้การของนักโทษอิรักที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี รวมทั้งข่าวหน่วยทหารอิรักถูกโจมตีทางอากาศอย่างแน่นนอนตรงเวลาทุก ๆ วัน

ทหารอิรักเริ่มที่จะหมุนคลื่นมาฟัง Voice of the Gulf และในระยะเวลาไม่นานนัก ทหารอิรักก็พากันเข้ามอบตัว เกือบ ๓ ใน ๔ ของทหารอิรักที่ข้ามพรมแดนเข้ามอบตัวได้กล่าวว่า ไปปลิวและการกระจายเสียงทางวิทยุมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจถอนตัวจากกองทัพอิรัก

เจ้าหน้าที่ของผู่บินที่ ๘ มีความมั่นใจว่าระเบิด BLUE-๘๒ จะสามารถส่งข้อความที่มีพลังอำนาจมากกว่าไปปลิวและการกระจายเสียงเสียอีก

เช้าตรู่ของวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๑๙๙๑ น.ต.สก็๊ป เคฟเวนพอร์ท ได้นำเครื่อง MC-๑๓๐ บรรทุกระเบิด BLUE-๘๒ บินขึ้นจากสนามบินโดยมีเครื่องบินชนิดเดียวกันอีกลำหนึ่งบรรทุกระเบิด BLUE-๘๒ บินตามไปด้วย

ก่อนหน้านั้น ๑ วัน บริเวณพื้นที่เป้าหมาย ได้มีการไปรบไปปลิวทางอากาศเดือนทหารที่อยู่ในพื้นที่ ด้วยข้อความว่า **“ในวันพรุ่งนี้ ถ้าพวกคุณยังไม่ยอมจำนน เราจะทิ้งระเบิดที่ถือว่าเป็นระเบิดที่ใหญ่ที่สุดในโลก ในบริเวณนี้”** และในคืนนั้นทหารอิรักได้พบว่าทหารพันธมิตรไม่ได้ส่งไปปลิวมาล้อเล่นพวกเขา แต่เสียงระเบิดของ Daisy Cutter นั้นเหมือนกับการระเบิดของระเบิดปรมาณูเลขที่เดียว

ทางภาคตะวันตกของคูเวตในเช้ามีวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๑๙๙๑ กลุ่มรัฐรูปเห็ดขนาดมหึมาได้พุ่งขึ้นมาจากความมืดเสียงก้องกัมปนาทเป็นระยะทางไกลหลายสิบล้านไมล์ท่ามกลางทะเลทรายอันแห้งแล้งและต่อจากนั้นไม่นานข่าววิทยุของอิรักตามแนวชายแดนก็เต็มไปด้วยการส่งข่าวสาร พ.อ.เจสซี จอนสัน (Jesse Johnson) ผู้บังคับการหน่วยปฏิบัติการพิเศษของนายพลชวาชคอฟได้ส่งข้อความกลับไปยังกองบัญชาการของหน่วยรบพิเศษของสหรัฐฯ ที่มลรัฐฟลอริดา **“เราไม่แน่ใจว่า คนอิรักเขาพูดคำว่า Jesus Christ ว่าอย่างไร”** (We're not to sure how you say Jesus Christ in Iraq) ในเวลา

ใกล้เคียงกันนั่นเอง ทีม SAS คอมแมนโดของอังกฤษซึ่งกำลังปฏิบัติการอยู่บริเวณไม่ไกลจากตำบล
ระเบิดตก ได้วิทยุกลับไปที่ยกกองบังคับการอย่างตื่นตระหนก ว่ามีการใช้อาวุธนิวเคลียร์แล้วในคูเวต

วันต่อมาเครื่องบินลำเลียงได้โปรยใบปลิวด้วยข่าวสารตามมาว่า **“คุณเพิ่งถูกโจมตีด้วยอาวุธ
ระเบิดของสงครามตามแบบที่ใหญ่ที่สุดในโลกและยังกำลังจะตามมาอีกหลายลูก”** ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของ
การปฏิบัติการในพื้นที่บริเวณนั้นคงไม่ต้องการอย่างอื่นมาช่วยในการชกแจงใจอีกต่อไป หนึ่งวัน
หลังจากถูกโจมตีด้วยระเบิด BLUE-๘๒ ผู้บังคับกองพันทหารอิรักและนายทหารฝ่ายอำนวยการจำนวน
มากรีบข้ามเขตแดนเข้ามามอบตัว

ในจำนวนทหารที่เข้ามามอบตัวนั้นมีคนหนึ่งเป็นทหารหน่วยข่าวกรองอิรัก ได้นำแผนที่สนาม
ทุ่นระเบิดตลอดแนวชายแดนมามอบให้ จากข้อมูลนี้ทำให้กองบัญชาการกลางสามารถที่จะเลือก
ช่องทางและจุดอ่อนในสนามทุ่นระเบิด เมื่อสงครามทางภาคพื้นดินระเบิดขึ้นกำลังทหารนาวิกโยธิน
และกำลังพันมิตร สามารถผ่านสนามทุ่นระเบิดเหล่านั้นไปได้ภายในเวลาเพียงชั่วโมงเดียวเท่านั้นด้วย
ผลสำเร็จของ **“อาวุธทางจิตวิทยา”** อันทรงพลังภาพนั่นเอง

๔.๗ สงครามจิตวิทยาในอัฟกานิสถาน

บทความที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นบทความเรื่อง “การปฏิบัติการจิตวิทยาในสงครามอัฟกานิสถาน
อำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตน” ของ พ.ท. สมบัติ คุณยศยิ่ง ที่ได้เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์
www.geocities.com/psyopth

๔.๗.๑ ความเป็นมาก่อนเกิดสงคราม

เช้าวันที่ ๑๑ ก.ย.๔๔ ได้เกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญต่อประชาคมโลก อันเนื่องมาจากการก่อ
การร้ายที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้พลิกประวัติศาสตร์ของการก่อการร้ายที่เคยมีมาในสาระบบของ
วิธีการก่อการร้าย ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นยุทธวิธีใหม่ในการก่อการร้าย โดยการไฮแจ็คเครื่องบินโดยสาร
ของสายการบิน อเมริกัน แอร์ไลน์ และของสายการบิน ยูไนเต็ด แอร์ไลน์ พุ่งเข้าชนแบบพลีชีพถล่มตึก
แฝดเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ในมหานครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของทุนนิยม ทำ
ให้ตึกแฝดทั้งสองพังทลายลงมา พร้อมกับชีวิตประชาชนผู้บริสุทธิ์กว่า ๖,๐๐๐ คน

ในเวลาใกล้เคียงกันที่กรุง วอชิงตัน ดีซี ตึกห้าเหลี่ยม"เพนตากอน"อันเป็นที่ทำการของ
กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯและศูนย์บัญชาการความมั่นคงของประเทศ ที่เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของ
มหาอำนาจทางการทหารถูกกลุ่มผู้ก่อการร้ายไฮแจ็คเครื่องบินของสายการบิน อเมริกัน แอร์ไลน์แบบ
พลีชีพ พุ่งเข้าถล่มทำให้ตึกเพนตากอนเสียหายยับเยินพร้อมชีวิตผู้บริสุทธิ์กว่า ๘๐๐ คน

ประธานาธิบดี จอร์จ บุช ผู้นำสหรัฐฯ ได้พุ่งความสงสัยผู้ก่อการร้ายครั้งนี้ไปยังนาย โอซามา บินลาเดน ผู้นำกลุ่มก่อการร้ายมุสลิมหัวรุนแรง อัลเคดา หรือ The base ที่สหรัฐฯ ได้ออกหมายจับในฐานะผู้ก่อการร้ายที่พัวพันกับการโจมตีผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ทั่วโลก แต่นายโอซามา บินลาเดน ซึ่งพำนักอาศัยอยู่ในอัฟกานิสถานภายใต้การดูแลของรัฐบาลตาลีบัน ได้แถลงการณ์ผ่านหนังสือพิมพ์ของประเทศปากีสถานว่า ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณืที่เกิดขึ้นทั้งหมด ต่อมารัฐบาลสหรัฐฯ ได้แถลงการณ์อย่างเป็นทางการว่า นายโอซามา บินลาเดนเป็นตัวการในการก่อวินาศกรรม และยื่นคำขาดให้ นายมุลละห์ โมฮัมหมัด โอมาร์ ผู้นำรัฐบาลตาลีบันส่งตัวบิน ลาเดน มาให้สหรัฐฯ แต่โอมาร์ผู้นำตาลีบันปฏิเสธการร้องขอของสหรัฐฯ ทำให้ประธานาธิบดีจอร์จ บุช ต้องประกาศทำสงครามเพื่อกวาดล้างเครือข่ายการก่อการร้ายของบิน ลาเดน ในอัฟกานิสถานในขณะที่ประกาศปกป้อง บิน ลาเดนและประกาศจะตอบโต้สหรัฐฯ หากถูกโจมตี

ภายหลังจากเกิดเหตุการณืก่อการร้าย ๔ วัน สภาองเกรสให้อำนาจประธานาธิบดี จอร์จ บุช ในการเปิดสงครามอัฟกานิสถานและประกาศโจมตีทุกประเทศที่ให้การสนับสนุนและที่พักพิงต่อผู้ก่อการร้าย ใน ๖ ต.ค.๔๔ สหรัฐฯ ก็ได้ถูกเปิดสงครามกับบิน ลาเดนและตาลีบัน ด้วยการส่งเครื่องบินรบไปถล่มเป้าหมายทางทหารและยุทธศาสตร์ในเมืองคาบูล จาราบัตและกันดาร์ฮาร์

๔.๗.๒ การปฏิบัติการจิตวิทยาของฝ่ายสหรัฐอเมริกา

ก่อนที่สหรัฐฯ จะดำเนินการตอบโต้ต่อกลุ่มก่อการร้ายของนายบิน ลาเดน ที่อยู่ในอัฟกานิสถาน สหรัฐฯ ได้ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาทางยุทธศาสตร์ ด้วยการดำเนินกิจกรรมทางจิตวิทยาในฝ่ายเดียวกัน อันได้แก่ประชาชนอเมริกัน, กลุ่มประเทศพันธมิตร โดยเฉพาะกลุ่มนาโต้ เพื่อให้ได้รับความชอบธรรมในการตอบโต้ตัวการก่อการร้ายครั้งนี้ และสหรัฐฯ ยังได้ดำเนินกิจกรรมทางจิตวิทยาต่อกลุ่มเป็นกลางอันได้แก่ ประเทศรัสเซีย, จีนและประเทศมุสลิมทั่วโลก เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนในการส่งกำลังเข้าโจมตีต่อกำลังตาลีบันและอัลเคดาร์

สหรัฐฯ ได้อาศัยสื่อที่สำคัญคือโทรทัศน์ CNN และ BBC ที่มีเครือข่ายถ่ายทอดไปทั่วโลก ในการเผยแพร่ภาพความหายนะที่เกิดขึ้นจากการก่อการร้ายในครั้งนี้ ให้กับประชาชนอเมริกันและประชาคมโลกได้เห็นถึงความโหดร้ายของการก่อการร้ายที่ได้คร่าชีวิตประชาชนอเมริกันและเชื้อชาติอื่นๆ ซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์กว่า ๖ พันคน ประธานาธิบดีของจอร์จ บุช ของสหรัฐฯ ได้กล่าวว่าผู้ก่อการร้ายสามารถทำลายทรัพย์สินของสหรัฐฯ ได้ แต่ไม่สามารถที่จะทำลายความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนอเมริกันได้ สภาองเกรสให้อำนาจประธานาธิบดี บุช ในการเปิดสงครามกับอัฟกานิสถาน

และกลุ่มก่อการร้ายของนายบิน ลาเดนและประกาศโจมตีทุกประเทศที่ทำให้การสนับสนุน หรือที่פקพิง ต่อกลุ่มก่อการร้าย

สหรัฐฯ ได้ดำเนินกิจกรรมทางจิตวิทยาต่อกลุ่มเป้าหมายเป็นกลางด้วยวิธีการทางทูต โดยให้ พลเอกคอนลิน เพาเวลล์ รัฐมนตรีต่างประเทศเดินสายร้องขอการสนับสนุนจากประชาคมโลก เพื่อให้ คล้อยตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสหรัฐฯ การปฏิบัติการจิตวิทยาทางยุทธศาสตร์ประสบความสำเร็จอย่างสูงแม้แต่คู่แข่งของสหรัฐฯ ในสงครามเย็นต่างให้การสนับสนุนสหรัฐฯ ในการตอบโต้ การก่อการร้าย

จีน ออกมาสนับสนุนสหรัฐฯ อย่างเต็มตัว หลังจากสหรัฐฯ ได้ให้การรับรองเข้าเป็นสมาชิก ของ WTO หรือองค์การการค้าโลก และจีนเองก็ประสบปัญหาการก่อการร้ายของกลุ่มมุสลิมในแคว้นซินเจียง ส่วนรัสเซีย ประธานาธิบดี พูติน ได้ประกาศจุดยืนอย่างชัดเจนที่จะช่วยสหรัฐฯ จัดการกับกลุ่ม ก่อการร้ายอัลเคดาร์ของนายบินลาเดน หลังจากที่เคยประสบกับความพ่ายแพ้ในอัฟกานิสถาน และ รัสเซียเองก็ประสบปัญหาภายในประเทศ จากการก่อการร้ายของชาวมุสลิมในแคว้นเชเชเนียที่นายบิน ลาเดน หนุนหลังอยู่เช่นเดียวกัน การดำเนินการด้วยวิธีการทางทูตของสหรัฐฯ ต่อจีนและรัสเซียโดย อาศัยเงื่อนไขศัตรูกลุ่มเดียวกัน จึงเป็นการชักจูงให้ทั้งสองประเทศสนับสนุนสหรัฐฯ ในการตอบโต้การ ก่อการร้ายได้อย่างไม่ต้องเสียเวลาในการชักแม่น้ำทั้งห้า

นอกจากวิธีการทางทูตแล้ว สหรัฐฯ ยังใช้การปฏิบัติการจิตวิทยาทางยุทธศาสตร์ด้วยการใช้ การดำเนินกิจกรรมทางจิตวิทยา เสนอมาตรการยกเลิกการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออินเดียและ ปากีสถานเนื่องจากทั้งสองประเทศได้ทดลองอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งปากีสถานเองเป็นประเทศเดียวที่ยังคง ให้การรับรองรัฐบาลตาลิบัน รัฐบาลของปากีสถานภายใต้การนำของนายพล มุซาราฟจำเป็นต้องยอมรับ เงื่อนไขของสหรัฐฯ ในการให้การสนับสนุนสหรัฐฯ ในการต่อสู้การก่อการร้ายเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของ ปากีสถานที่ตกต่ำจากการถูกคว่ำบาตรจากประชาคมโลก

ในการปฏิบัติการจิตวิทยาทางยุทธวิธีของสหรัฐฯ ต่อกลุ่มที่เป็นศัตรูอันได้แก่รัฐบาลตาลิบัน และประชาชนอัฟกานิสถานและกลุ่มของบิน ลาเดน สหรัฐฯ ได้ใช้การปฏิบัติการจิตวิทยาทั้งก่อนและ ระหว่างการรบก่อนใช้กำลังถล่มอัฟกานิสถานสหรัฐฯ ได้ใช้สื่อโทรทัศน์ CNN, BBC แพร่ภาพการ เตรียมการเคลื่อนย้ายกำลังทางทหารของสหรัฐฯ โดยใช้ชื่อปฏิบัติการครั้งนี้ว่า "ปฏิบัติการยุติธรรมไร้ ขอบเขต" (OPERATION INFINITE JUSTICE) ที่ใช้เครื่องบินรบกว่า ๑๐๐ ลำและเรือบรรทุกเครื่องบิน กว่า ๑๕๐ ลำ หน่วยปฏิบัติการพิเศษกว่า ๑,๐๐๐ นายประกอบด้วย หน่วยเดลต้า (Delta Force) ซึ่งเป็น หน่วยรับผิดชอบต่อต้านการก่อการร้าย, หน่วยจู่โจม (RANGER), หน่วยรบพิเศษ (Special Force), หน่วย ทำลายได้นำจู่โจม (SEAL) และหน่วยรบพิเศษเอส เอส เอ (Special Air Service) ของอังกฤษ เพื่อแสดง แส่นยานภาพเพื่อให้รัฐบาลตาลิบันและกองกำลังของบิน ลาเดนเกิดความรู้สึกหวาดกลัว ไม่คิดจะต่อสู้

กองกำลังของสหรัฐฯและพันธมิตร นอกจากนี้สหรัฐฯยังได้ส่งเครื่องบิน ไปทิ้งอาหารบรรเทาทุกข์ให้กับประชาชนชาวอัฟกานิสถานที่ลี้ภัยการสู้รบไปอยู่ตามแนวชายแดนเพื่อให้ประชาชนอัฟกันได้ให้การสนับสนุนสหรัฐฯและเป็นการสร้างภาพว่าสหรัฐฯจะปฏิบัติการทางทหารต่อกำลังตาลิบันและกลุ่มอัล เคดาห์เท่านั้น ส่วนประชาชนที่ไม่สนับสนุนกลุ่มดังกล่าวจะได้รับการช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมจากสหรัฐฯ

การปฏิบัติการจิตวิทยาทางยุทธวิธีของสหรัฐฯต่อเป้าหมายของประชาชนชาวอัฟกัน ในระหว่างการรบสหรัฐนั้น ได้ใช้เครื่องบิน MC-๑๓๐ Commando Solo ปฏิบัติการทิ้งใบปลิวเพื่อโฆษณาชวนเชื่อต่อประชาชนอัฟกันเพื่อสร้างความเข้าใจและชี้แจงต่อประชาชนว่าเป้าหมายของสหรัฐฯ คือ ผู้ก่อการร้ายและขบวนการอัล เคดาห์และผู้สนับสนุนไม่ใช่ประชาชนชาวอัฟกัน การปฏิบัติการจิตวิทยาทางยุทธวิธีของสหรัฐฯต่อเป้าหมายทหารตาลิบันและกลุ่มอัล เคดาห์ในระหว่างการรบสหรัฐฯได้ใช้เครื่องบิน MC-๑๓๐ Commando Solo ทิ้งใบปลิวและเครื่องบิน UH-๑Ns ทำการกระจายเสียงทางอากาศในพื้นที่อัฟกานิสถานเนื้อหาของใบปลิวและการกระจายเสียงเรียกร้องให้ทหารตาลิบันยอมแพ้ เข้ามามอบตัวหรือหนีออกจากการสู้รบ

นอกจากการทิ้งใบปลิวและการกระจายเสียงทางอากาศแล้ว มีรายงานว่าสหรัฐฯได้ใช้สถานีวิทยุกระจายเสียงลอยฟ้าหรือสถานีวิทยุกระจายเสียงของกลุ่มประเทศมุสลิมบางประเทศที่ให้การสนับสนุนสหรัฐฯแพร่คลื่นกระจายเสียงเข้าไปในพื้นที่ปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวใจเป้าหมายให้ชาวอัฟกันหลงเชื่อคล้อยตามและหันมาให้การสนับสนุนสหรัฐฯ และจากการที่มีการใช้สงครามชีวภาพคุกคามพลเมืองอเมริกันด้วยการแพร่เชื้อแอนแทรกซ์ ขณะที่หลักฐานยังพิสูจน์ไม่ได้ว่าผู้ใดเป็นคนทำสหรัฐฯก็ออกข่าวโฆษณาชวนเชื่อว่าเป็นฝีมือของกลุ่มอัล เคดาห์ที่ตอบโต้ จากการที่สหรัฐฯใช้กำลังเข้าโจมตีอัฟกานิสถานซึ่งการโฆษณาชวนเชื่อในลักษณะสีเทาของสหรัฐฯนั้นต้องการให้ประชาคมโลกเกิดความโกรธแค้นฝ่ายตาลิบันและอิรัก

๔.๗.๓ การปฏิบัติการจิตวิทยาของตาลิบันและกลุ่มนายบิน ลาเดน

ถึงแม้ว่าอาวุธยุทธโศปกรณ์ของกองกำลังตาลิบันและบิน ลาเดนจะด้อยกว่ากองกำลังสหรัฐฯอย่างเปรียบเทียบไม่ได้แต่ในด้านการปฏิบัติการจิตวิทยาแล้ว ดูเหมือนว่าฝ่ายตาลิบันและบิน ลาเดนจะประสบผลสำเร็จสร้างความวิตกกังวลอย่างใหญ่หลวงต่อสหรัฐฯ และพันธมิตรทั่วโลก ทั้งนี้ที่สหรัฐฯ เปิดฉากโจมตีทางอากาศต่ออัฟกานิสถาน เมื่อวันที่ ๗ ต.ค. ๔๔ สถานีโทรทัศน์ อัล-จา-ซีราของประเทศกาตาร์ ได้แพร่ภาพของนาย โอซามา บิน ลาเดนเปิดแถลงข่าวเป็นครั้งแรก นับตั้งแต่เกิด

เหตุก่อวินาศกรรมในสหรัฐฯ เมื่อ ๑๑ ก.ย. ๔๔ นายโอซามา บิน ลาดิน ได้กล่าวถ้อยคำเตือนที่ทำให้ชาวอเมริกันต้องขวัญผวาว่า " อเมริกาจะไม่มีวันได้อยู่เป็นสุขอีก "

นอกจากจะทำสงครามจิตวิทยาด้วยการเตือนประชาชนอเมริกันให้หวาดผวาล่วงแล้ว กลุ่ม อัลเคดา ของ บิน ลาดิน ยังได้ประกาศว่าจะใช้สงครามชีวภาพ (อาวุธเชื้อโรค) ต่อสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรที่ให้การสนับสนุนสหรัฐฯ กลุ่มก่อการร้ายได้เลือกเป้าหมายที่เป็นสื่อมวลชนในการแพร่เชื้อแอนแทรกซ์ เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถแพร่กระจายความวิตกกังวลกลัวได้อย่างรวดเร็ว มีการส่งจดหมายที่บรรจุผงที่มีลักษณะคล้ายผงแอนแทรกซ์ไปทั่วโลก เพื่อสร้างความหวาดผวให้กับกลุ่มประเทศที่สนับสนุนสหรัฐฯ ในการโจมตีอัฟกานิสถาน มีชาวอเมริกันนับสิบรายที่ต้องตกเป็นเหยื่อโรคแอนแทรกซ์ บางรายเสียชีวิตไปแล้ว ข่าวนี้อันตรายไปอย่างรวดเร็วชาวอเมริกันทุกเมืองในสหรัฐฯ ต่างเกิดความหวาดกลัวไม่เว้นแม้แต่ประชาชนของประเทศพันธมิตรที่ให้การสนับสนุนสหรัฐฯ นอกจากสงครามเชื้อโรคจะสร้างให้เกิดความหวาดกลัวแล้ว ยังได้ส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของทหารสหรัฐฯและอังกฤษ ในพื้นที่ปฏิบัติการเป็นอย่างมากที่เกิดความหวั่นไหวจิตใจที่น้อยของตนที่อยู่ในประเทศ ทำให้ขาดกำลังใจในการรบ รวมทั้งหวาดกลัวต่อการเข้าไปรบในพื้นที่อัฟกานิสถาน

ในการปฏิบัติการจิตวิทยาต่อฝ่ายเดียวกันของรัฐบาลตาลิบัน และ บิน ลาดิน เพื่อระดมการสนับสนุนจากประชาชนมุสลิมทั่วโลกให้ร่วมกันต่อต้านสหรัฐอเมริกา รัฐบาลตาลิบัน และ บิน ลาดิน ใช้หลักการของศาสนาอิสลามเป็นสื่อชักจูงในการแสวงหาพันธมิตรร่วมจากชนมุสลิมทั่วโลก และร่วมกันประกาศสงครามศักดิ์สิทธิ์ (จีฮัด) นอกจากนั้นรัฐบาลตาลิบันยังได้เผยแพร่ภาพโดยเน้นการเสนอภาพของพลเรือนที่เสียชีวิตและบาดเจ็บจากผลของการถูกฝ่ายสหรัฐฯ โจมตี รวมทั้งภาพของอาคารบ้านเรือนประชาชนอัฟกานิสถาน โรงพยาบาล และที่ตั้งของกาชาดสากลที่ได้รับความเสียหายจากการโจมตีของสหรัฐฯ เพื่อทำลายความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมของฝ่ายสหรัฐฯ พร้อมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ชาวมุสลิมทั่วโลกเกิดการ โกรธแค้นสหรัฐฯ ที่โจมตีต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นการกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม

การปฏิบัติการจิตวิทยาของฝ่ายตาลิบัน และ บิน ลาดิน ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการทำลายขวัญฝ่ายตรงข้ามทั้งฝ่ายสหรัฐฯ และพันธมิตรฝ่ายเหนือ การแพร่ภาพซากเครื่องบินของฝ่ายสหรัฐฯ และออกข่าวการเสียชีวิตของทหารสหรัฐฯ จากการถูกฝ่ายตาลิบันสอยเครื่องบิน เป็นการทำลายขวัญฝ่ายทหารสหรัฐฯ และประชาชนอเมริกันให้เกิดความวิตกกังวลและไม่อยากให้อายุที่น้อยของตนเองต้องเข้าสู่สงคราม เช่นเดียวกันการออกข่าวประหารชีวิตผู้นำทางทหารของพันธมิตรฝ่ายเหนือซึ่งเป็นกลุ่มต่อต้านรัฐบาลตาลิบัน ทำให้กองกำลังพันธมิตรฝ่ายเหนือมีขวัญตกต่ำ เกิดความท้อแท้จากการสูญเสียผู้นำ

การโจมตีของกองกำลังสหรัฐฯ ด้วยการทิ้งระเบิดในลักษณะปูพรมต่ออัฟกานิสถานนั้น ฝ่ายผู้นำรัฐบาลตาลีบัน ได้ออกมาใช้สงครามจิตวิทยาด้วยการ ออกมากล่าวว่าฝ่ายอัฟกานิสถานนั้น ไม่ใช่ประเทศที่มีระบบโครงสร้างยุทธศาสตร์ที่เป็นระบบคอมพิวเตอร์ ระบบการโทรคมนาคม ระบบการบินสมัยใหม่ขนาดใหญ่ สำหรับการโจมตีด้วยการทิ้งระเบิดที่เป็นสาเหตุให้อัฟกันต้องล่มสลาย อัฟกันไม่มีอะไรให้สหรัฐฯต้องทิ้งระเบิด การออกมากล่าวของผู้นำฝ่ายตาลีบันเพื่อต้องการชี้ให้เห็นว่า การทิ้งระเบิดของฝ่ายสหรัฐฯ นั้น ไม่มีผลกระทบต่อรัฐบาลตาลีบัน และยังเป็นการทำลายความมั่นใจของผู้นำสหรัฐฯ ในการใช้ยุทธวิธีโจมตีอัฟกันด้วยกำลังทางอากาศและสร้างขวัญ กำลังใจให้กับฝ่ายตนที่จะยืนหยัดต่อสู้กับฝ่ายสหรัฐฯ ต่อไป

๔.๓.๔ บทวิเคราะห์

การปฏิบัติการจิตวิทยาของฝ่ายสหรัฐฯ นั้น ดูเหมือนว่าจะด้อยประสิทธิภาพกว่าฝ่ายตาลีบัน และบิน ลาเดน เมื่อเปรียบเทียบกับขีดความสามารถของการปฏิบัติการจิตวิทยาที่มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ทำที ความเชื่อถือและพฤติกรรมของเป้าหมาย สหรัฐฯประสบความสำเร็จในการปฏิบัติการจิตวิทยาต่อเป้าหมายเพียงกลุ่มเดียวคือฝ่ายพันธมิตรฝ่ายเหนือ ที่ยินยอมเป็นตัวแทนในการต่อสู้กับฝ่ายตาลีบัน เพื่อจุดประสงค์ต้องการอำนาจกลับคืนมาในส่วนเป้าหมายกลุ่มอื่น ๆ ที่เป็นฝ่ายที่เป็นกลางสหรัฐฯ ไม่อาจประสบผลสำเร็จเห็นจากประชาชนในประเทศมุสลิมหลายชาติ เช่น ปากีสถาน, อินโดนีเซียที่ผู้นำรัฐบาลประกาศสนับสนุนสหรัฐฯ แต่ประชาชนออกมาต่อต้านสหรัฐฯ ด้วยความโกรธแค้น ในส่วนเป้าหมายที่เป็นฝ่ายตรงข้ามซึ่งได้ชี้ว่าสหรัฐฯ ประสบความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง การปฏิบัติการจิตวิทยาของสหรัฐฯ ต่อกองกำลังตาลีบันและบิน ลาเดน ไม่ได้ทำให้กำลังอัฟกันขวัญเสีย ละทิ้งอาวุธหันเข้ามาอมบตัว ดังเช่นที่สหรัฐฯ ประสบความสำเร็จต่อทหารอิรักในสงครามอ่าวเปอร์เซีย ทุกแนวรบกำลังของตาลีบันและ บิน ลาเดน ยังยืนหยัดต่อต้านกำลังทหารสหรัฐฯ และพันธมิตร และมีแนวโน้มที่กำลังฝ่ายตรงข้ามสหรัฐฯ จะเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าร่วมของชาวมุสลิมที่อาสาเข้ามาทำสงครามจีฮัดร่วมกับฝ่ายตาลีบัน

ในทางกลับกันการปฏิบัติการจิตวิทยาของฝ่ายตาลีบัน และ บิน ลาเดน ประสบผลสำเร็จทั้ง ๓ กลุ่มเป้าหมาย ในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นฝ่ายเดียวกันและฝ่ายเป็นกลาง บิน ลาเดน ถูกสร้างภาพขึ้นมาให้เป็นวีรบุรุษของชาวมุสลิมที่สามารถกระตุ้นให้ชนอัฟกันและมุสลิมทั่วโลก เกิดความรู้สึกร่วมในการต่อต้าน จนถึงร่วมทำสงครามศักดิ์สิทธิ์หรือจีฮัดต่อสู้กับฝ่ายสหรัฐฯ ในส่วนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นฝ่ายตรงข้ามเป็นปัจจัยชี้ชัดถึงความสำเร็จของการดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาของฝ่ายตาลีบัน และ บิน ลาเดน จากการที่สามารถสร้างความวิตกกังวลให้กับผู้นำและประชาชนสหรัฐฯ รวมทั้งประเทศที่ให้การ

สนับสนุนสหรัฐฯ จนทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตอย่างปกติได้ ดังนั้นจะเห็นว่าถึงแม้ว่าตาลิบัน และ บิน ลาดเดน จะมีกองทัพที่มีศักยภาพดีกว่าในด้านกำลังพล อาวุธ ยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีทางทหาร แต่อำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตน เช่น การปฏิบัติการจิตวิทยานั้น ฝ่ายตาลิบัน และ บิน ลาดเดน มีศักยภาพมากกว่า และสามารถใช้เป็นพลังอำนาจขดเขยจุคออ่อนของฝ่ายตนในการเข้าทำสงครามกับฝ่ายสหรัฐฯ

๕. จิตวิทยากับสงครามปฏิวัติ

นักคิดทางยุทธศาสตร์สงครามกองโจรที่สำคัญ คือ เหมาเจ๋อตุง ได้กล่าวถึง หนทางไปสู่ชัยชนะในสงครามยืดเยื้อ ต้องดำเนินตามแนวทาง ๔ ประการ คือ ทางทหาร, การเมือง จิตวิทยา และด้านเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าเหมาเจ๋อตุงมุ่งเน้นถึง “การดำเนินการทางด้านจิตวิทยา” เป็นหนึ่งในสี่ของการไปสู่ชัยชนะในการทำสงครามยืดเยื้อ เพื่อทำการปฏิวัติจีน

กาลอส มารีเกลลา นักทฤษฎีการก่อความไม่สงบในเมืองได้เขียนหนังสือชื่อ “การลงมือที่ละน้อยของกองโจรในเมือง” (Minimaunual of the Urban Guerrilla) และเป็นผู้นำขบวนการก่อการปฏิวัติในประเทศบราซิลได้ให้ความสำคัญของ “สงครามจิตวิทยา” ว่าเป็นลักษณะหนึ่งของสงครามปฏิวัติ (สงครามปฏิวัติ ประกอบด้วย สงครามกองโจรในชนบท สงครามกองโจรในเมืองและสงครามจิตวิทยา)

๖. ความหมายการปฏิบัติการจิตวิทยา

จากเอกสารที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปรากฏว่า ได้มีผู้เขียนหรือให้คำจำกัดความของการปฏิบัติการจิตวิทยาแตกต่างกันออกไป และยิ่งไปกว่านั้นยังมีการเปลี่ยนแปลงกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้อยู่กับความมุ่งหมายที่จะทำให้ข้อความนั้นเหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้ มากกว่าที่จะมุ่งไปในการค้นหาว่าการปฏิบัติการจิตวิทยานั้นคืออะไร

จากคู่มือราชการสนาม ๓๓-๑ การปฏิบัติการจิตวิทยา ปี ค.ศ.๑๙๘๗ ของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำจำกัดความของการปฏิบัติการจิตวิทยาเป็นว่า “กิจกรรมที่ได้วางแผนไว้แล้ว เกี่ยวกับการ โฆษณาชวนเชื่อ และกิจกรรมทางจิตวิทยา ทั้งในยามสงบและยามสงคราม กระทำต่อฝ่ายข้าศึก, ฝ่ายเดียวกัน และฝ่ายเป็นกลาง ทั้งด้านการเมืองและการทหาร ทั้งในระดับยุทธศาสตร์, ยุทธการ และระดับยุทธวิธี”

ความหมายของการปฏิบัติการจิตวิทยา โดยคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ (๓๐ ส.ค.๑๙) หมายถึง “การปฏิบัติกิจกรรมทั้งปวงในด้านการเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ และ

สังคม ที่กระทำต่อเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งฝ่ายตรงข้าม, ฝ่ายเป็นกลาง และฝ่ายเดียวกัน ทั้งในยามปกติและยามสงคราม เพื่อก่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดเห็น อารมณ์ ทัศนคติ และพฤติกรรมของเป้าหมายในทางที่จะสนับสนุนผลประโยชน์ของชาติ”

ความหมายของการปฏิบัติการจิตวิทยา ในหลักนियมกิจการพลเรือนกองทัพบก พ.ศ.๒๕๒๕ หมายถึง “การเผยแพร่ข่าวสาร ความคิดเห็น ลัทธินิยม หรือการจูงใจต่าง ๆ รวมทั้งมาตรการอื่น ๆ ตามแผนที่ได้วางไว้จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม เพื่อให้มีอิทธิพลเหนือจิตใจกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่ต้องการในวิถีทางที่จะช่วยสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ”

ความหมายของการปฏิบัติการจิตวิทยา ตามหลักนियมของ สบส. พ.ศ.๒๕๑๘ หมายถึง “กิจกรรมทางจิตวิทยา และสงครามจิตวิทยา ตลอดจนปฏิบัติการต่าง ๆ ในทางการเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ และอุดมการณ์ ตามที่ได้วางแผนไว้แล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดอิทธิพลต่ออารมณ์ ท่าที ทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของเป้าหมาย (ฝ่ายตรงข้าม ฝ่ายเป็นกลาง และฝ่ายเรา) ซึ่งจะเกื้อกูลให้ฝ่ายเราบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติได้”

สรุปความหมายการปฏิบัติการจิตวิทยา คือ

๑. การปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้
๒. กำหนดเป้าหมายหรือกลุ่มเป้าหมาย
๓. เป้าหมายเปลี่ยนแปลงท่าทีและพฤติกรรม
๔. กระทำเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของชาติ หรือหน่วยทหาร

๗. ความสำคัญการปฏิบัติการจิตวิทยา

ปัจจุบันการปฏิบัติการจิตวิทยาได้กลายเป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินนโยบายของรัฐ เพื่อบรรลุผลประโยชน์ของชาติโดยดำเนินการผสมผสานกับเครื่องมือหลักอีก ๓ ประการ คือ การดำเนินการทางการเมือง, การดำเนินการทางเศรษฐกิจ และการดำเนินการทางทหาร การปฏิบัติการจิตวิทยา ถือเป็นอาวุธหลักของสงครามสมัยใหม่ ปัจจัยทางจิตวิทยา นับเป็นส่วนประกอบสำคัญยิ่งอันจะขาดเสียมิได้ในการปฏิบัติการทุกเรื่องในสนามรบ การปฏิบัติการจิตวิทยาจะมีผลโดยตรงต่อการเคลื่อนย้ายหน่วยทหาร และการข้ามห้วงภูมิประเทศตลอดจนการต่อสู้กับสภาพลมฟ้าอากาศ ผลกระทบทางจิตวิทยาจะมีต่อบุคคลเป้าหมาย ทั้งที่เป็นฝ่ายเดียวกัน ฝ่ายเป็นกลางและฝ่ายข้าศึก ผลทางจิตวิทยาที่มีต่อการปฏิบัติการรบนั้นอาจเห็นได้จากกรณีของทหารในหน่วยที่ประสบความสำเร็จและมีชัย

ชนะ หรือการขาดความกล้าหาญหรือบังเกิดความหวาดกลัวของกำลังพลในหน่วยที่ประสบความพ่ายแพ้ การส่งเสริมถูกต้องและเหมาะสม ย่อมสามารถปรับแก้พฤติกรรม และประสิทธิภาพในการรบของทหารและหน่วยได้ การใช้การปฏิบัติการจิตวิทยาเป็นอาวุธหลัก โดยมุ่งต่อจิตใจของบุคคลเป้าหมายฝ่ายตรงข้ามแล้ว อาจทำให้ฝ่ายเราได้รับชัยชนะอย่างรวดเร็วและประหยัดทรัพยากรทางทหาร เพราะการปฏิบัติการจิตวิทยาจะสามารถลดขวัญและกำลังใจในการต่อสู้ของฝ่ายตรงข้ามลงได้ ดังนั้นการปฏิบัติการจิตวิทยาจึงมีส่วนช่วยชดเชยอำนาจกำลังรบเปรียบเทียบได้

๘. ความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการอื่น ๆ

ก. ด้านกิจการพลเรือน การปฏิบัติการจิตวิทยามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอย่างยิ่ง โดยเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการพลเรือนทางทหาร โดย

๑) การดำเนินการต่อเป้าหมายประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติการ เพื่อให้สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร

๒) สนับสนุนหน่วยปฏิบัติการให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการช่วยเหลือด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และสื่อโฆษณา ตลอดจนทำให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลกระทบทางจิตวิทยา

๓) สนับสนุนการดำเนินการด้านกิจการพลเรือนในประเทศพันธมิตร

ข. การรักษาความมั่นคงภายใน การปฏิบัติการจิตวิทยาสันับสนุนการรักษาความมั่นคงภายใน โดยแบ่งออกเป็น

๑) วัตถุประสงค์หลัก

ก) ดำเนินการให้ได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติการทางทหาร

ข) การเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน

๒) วัตถุประสงค์รอง

ก) แสวงหาแหล่งสื่อโฆษณาและกำลังพลในการปฏิบัติการจิตวิทยา

ข) รวบรวมข่าวสารและกระจายข่าวสาร

ค) การแสวงหาความร่วมมือ

ค. การพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลัง การปฏิบัติการจิตวิทยาสันับสนุนกิจกรรมทางทหารและกิจกรรมทางการเมือง เพื่อสนับสนุนการพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลัง เมื่อได้รับการร้องขอ

ง. การสงครามนอกแบบ การปฏิบัติการจิตวิทยามีบทบาททั้งเชิงรับและเชิงรุกสนับสนุนการดำเนินงานสงครามนอกแบบ โดยการก่อให้เกิดความสามัคคี ดำรงหรือเพิ่มพูนขวัญ, เสริมสร้างกำลังใจของขบวนการต่อต้าน และขยายความเห็นใจในการต่อต้านไปสู่ประชาชน

จ. กิจการ खेलศึกและผู้ถูกกักกัน การปฏิบัติการจิตวิทยาสันับสนุนโดย

- ๑) ปรับสภาพบุคคลให้ยอมรับอำนาจและข้อบังคับของค่ายกักกัน
- ๒) จูงใจบุคคลให้เข้าใจและยอมรับวัตถุประสงค์ของชาติ

ฉ. สงครามการเมือง การปฏิบัติการจิตวิทยาและการประชาสัมพันธ์หวังผลในสงครามการเมืองดังนี้

๑) ฝ่ายตรงข้ามลดความรู้สึกต่อต้านให้ค่อย ๆ น้อยลง จนถึงระดับวางตัวเป็นกลาง หรือในสถานการณ์สงครามทำให้ฝ่ายตรงข้ามหมดกำลังใจในการต่อสู้ ขาดความเชื่อมั่นในชัยชนะ วินัยเสื่อม ขวัญต่ำ

๒) ฝ่ายเป็นกลาง หันมาสนับสนุนและเกิดความเชื่อถือว่าฝ่ายเราเป็นฝ่ายถูกต้อง

๓) ฝ่ายพันธมิตร เกิดความศรัทธาแน่นแฟ้นเพิ่มขึ้น และพร้อมที่จะสนับสนุนฝ่ายเรา

อย่างเต็มที่

ช. การยุทธ การปฏิบัติการจิตวิทยาสันสนับสนุนการปฏิบัติการรบทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็น การรบด้วยวิธีรุก, การรบด้วยวิธีรับ และการปฏิบัติการร่นถอย รวมทั้งการรบภายใต้สภาพพิเศษอื่น ๆ เพื่อเสริมขวัญและประสิทธิภาพกำลังรบของฝ่ายเรา ลดขวัญและประสิทธิภาพกำลังรบฝ่ายตรงข้าม

๕. วัตถุประสงค์การปฏิบัติการจิตวิทยา

วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการจิตวิทยา คือการพัฒนาท่าทีหรือความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อโน้มน้าวให้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ

ก. วัตถุประสงค์ทางสร้างเสริม เพื่อ

- ๑) สร้างภาพพจน์ที่ดี
- ๒) สร้างค่านิยมให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือ
- ๓) ให้บริการข่าวสารแก่ประชาชน
- ๔) ลบล้างและต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายตรงข้าม
- ๕) สร้างความคิดที่มุ่งต่อผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ

ข. วัตถุประสงค์ทางทำลาย เพื่อ

- ๑) ขยายผลความล่อแหลมและข้อผิดพลาดของฝ่ายตรงข้าม
- ๒) ลดประสิทธิภาพของฝ่ายตรงข้าม
- ๓) ทำลายความเชื่อมั่น ขวัญและกำลังใจของฝ่ายตรงข้าม

๔) ทำให้เกิดความแตกแยกของฝ่ายตรงข้าม

๕) ยุยงให้เกิดการเอาใจออกห่าง

๑๐. คุณลักษณะการปฏิบัติการจิตวิทยา

- ก. เป็นอาวุธในการสนับสนุนการปฏิบัติการอื่น ๆ
- ข. ใช้การโฆษณาชวนเชื่อและกิจกรรมต่าง ๆ เข้าดำเนินการ
- ค. เป็นอาวุธเชิงรุกสำคัญในการเข้าตีเป้าหมายที่เป็นจิตใจของบุคคลให้มีผลต่อความรู้สึกและพฤติกรรม
- ง. สอดคล้องกับนโยบายของชาติ และผสมผสานกับการปฏิบัติการทั้งทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธี
- จ. เป็นอาวุธที่มีคุณค่าต่อสงครามทุกรูปแบบ

๑๑. หัวใจของความสำเร็จในการปฏิบัติการจิตวิทยา

- การปฏิบัติการจิตวิทยา จะประสบความสำเร็จสมบูรณ์ได้ถ้ามี
- ก. ฐานข้อมูลที่สมบูรณ์, มีรายละเอียดถูกต้อง, ใช้ได้ในทุกระดับหน่วย
 - ข. ข่าวกกรองที่มีรายละเอียดและทันสมัย
 - ค. การวางแผนที่เหมาะสมกับเวลา
 - ง. การรวมการควบคุม
 - จ. การแยกการปฏิบัติ
 - ฉ. การใช้ทรัพยากรการปฏิบัติการจิตวิทยาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

๑๒. ประเภทของการปฏิบัติการจิตวิทยา

ประเภทของการปฏิบัติการจิตวิทยาแบ่งได้หลายลักษณะในที่นี่จะกล่าว ๒ ลักษณะ คือ

๑. ตามลักษณะของระดับความขัดแย้ง ๒. ตามลักษณะของการใช้

ขั้นต้นต้องทำความเข้าใจต่อระดับความเข้มข้นของความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของสงครามที่เกิดขึ้น ความเข้มข้นของระดับความขัดแย้งสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ความขัดแย้งระดับต่ำ (Low Intensity Conflict) ความขัดแย้งระดับปานกลาง (Middle Intensity Conflict) และความขัดแย้งระดับสูง (High Intensity Conflict)

(๑) ความขัดแย้งระดับต่ำ (LIC) มีระดับความรุนแรงอยู่ในระดับการก่อการร้าย จนถึงการก่อความไม่สงบ แต่ความรุนแรงยังไม่ถึงขั้นของสงคราม ตัวอย่างการปฏิบัติการทางทหารในความขัดแย้งระดับต่ำ ที่สำคัญได้แก่ การปฏิบัติการเพื่อรักษาสันติภาพ, การรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน, การปฏิบัติการก่อการร้ายในยามสงบ และการต่อต้านการก่อการร้าย เป็นต้น

(๒) ความขัดแย้งระดับปานกลาง (MIC) ระดับความรุนแรงอยู่ในระดับที่ทำให้เกิดสงครามตามแบบขนาดเล็กถึงสงครามตามแบบขนาดใหญ่

(๓) ความขัดแย้งระดับสูง (HIC) ระดับนี้มีความรุนแรงจนถึงขั้นสงครามนิวเคลียร์ หรือสามารถแบ่งตาม “ลักษณะของระดับความขัดแย้ง” ได้ ๒ ประเภท คือ

(๑) การปฏิบัติการจิตวิทยาในความขัดแย้งระดับต่ำ (Psyop in Support of LIC) ลักษณะการปฏิบัติการจิตวิทยา เป็นการปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารในความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ได้แก่ การปฏิบัติการจิตวิทยาในการรักษาสันติภาพ, การปฏิบัติการจิตวิทยาในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน, การปฏิบัติการจิตวิทยาในการต่อต้านการก่อการร้าย เป็นต้น

(๒) การปฏิบัติการจิตวิทยาในความขัดแย้งระดับปานกลางถึงระดับสูง (Psyop in Support of MIC and HIC) หรือ การปฏิบัติการจิตวิทยาในสภาวะสงคราม

หรือแบ่งตาม “ลักษณะของการใช้” ได้ ๓ ประเภท คือ

(๑) การปฏิบัติการจิตวิทยาทางยุทธศาสตร์ (Strategic Psyop) เป็นการปฏิบัติการที่มุ่งหวังผลระยะยาวต้องดำเนินการอย่างกว้างขวาง ประสานการปฏิบัติอย่างกลมกลืนกับแผนยุทธศาสตร์ โดยปกติเป้าหมายจะอยู่นอกยุทธบริเวณ วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการจิตวิทยาประเภทนี้ ย่อมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเป้าหมายว่าเป็นศัตรู ฝ่ายเป็นกลาง หรือฝ่ายพันธมิตร

(๒) การปฏิบัติการจิตวิทยาทางยุทธวิธี (Tactical Psyop) เป็นการปฏิบัติการในยุทธบริเวณ โดยหน่วยปฏิบัติการทางจิตวิทยาของทหาร ที่มีการจัดหน่วยไว้โดยเฉพาะ และมุ่งหวังผลระยะสั้น เช่น ต้องการให้ทหารฝ่ายตรงข้ามวางอาวุธและมอบตัว

(๓) การปฏิบัติการจิตวิทยาในการเสริมความมั่นคง (Consolidation Psyop) เป็นการปฏิบัติการในยุทธบริเวณที่ฝ่ายเราเข้าไปยึดครองหรือปลดปล่อย

๑๓. การดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา

การปฏิบัติการจิตวิทยานั้น แบ่งการดำเนินงานโดยทั่วไปออกเป็น ๒ ประเภทคือ

(๑) เปิดเผย คือ การดำเนินการอย่างเปิดเผยว่าเป็นผู้กระทำหรือรับผิดชอบในการกระทำนั้น ๆ ถ้าหากเกิดความเสียหายและมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น การดำเนินการประเภทนี้ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ และระมัดระวังเป็นพิเศษ และควรใช้ความจริงเป็นมูลฐาน

(๒) ปกปิด คือการดำเนินการอย่างไม่เปิดเผยผู้กระทำ ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบอันจะเกิดผลเสียหายต่อประเทศ เนื้อหาที่ใช้ควรให้ “น่าเชื่อถือ” อยู่เสมอ

๑๔. การจัดองค์กรและหน่วยปฏิบัติการจิตวิทยาของไทย

๑๔.๑ องค์กรปฏิบัติการจิตวิทยาระดับชาติ

๑๔.๑.๑ สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน, รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน และเลขาธิการสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นเลขาธิการ สมช. มีหน้าที่เสนอคณะรัฐมนตรีในเรื่อง การกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านการเมือง ภายในประเทศ ด้านการเมืองระหว่างประเทศ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา และการอื่นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ การดำเนินงานส่วนใหญ่ของ สมช. ดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการต่างๆ เพื่อให้มีการพิจารณาปัญหาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ และเสนอมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา โดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นลูกมือ

๑๔.๑.๒ กรมประชาสัมพันธ์ (กปส.) กปส.เป็นส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี แม้ว่าจะมีงานหลักในการประชาสัมพันธ์ แต่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานด้านปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติควบคู่กันไปด้วย กปส.ดำเนินการเผยแพร่ข่าวสารทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้สื่อโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียง, เอกสารสิ่งพิมพ์, วิทยุ, โทรทัศน์, ภาพยนตร์, ภาพถ่าย และภาพเคลื่อนไหว, การนิทรรศการและการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ มีการเผยแพร่ข่าวสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

๑๔.๑.๓ กระทรวงการต่างประเทศ (กต.) เป็นส่วนราชการที่มีหน่วยงานเกี่ยวข้องกับกิจการต่างประเทศ โดยมีกรมสารนิเทศและผู้แทนทางการทูต ทำหน้าที่แถลงข่าวเกี่ยวกับกิจการต่างประเทศทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติการจิตวิทยาได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในการปฏิบัติการจิตวิทยาในระดับนานาชาติ

๑๔.๑.๔ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) กอ.รมน.มีกองสารนิเทศและภายในกองสารนิเทศประกอบด้วยแผนปฏิบัติการจิตวิทยาและช่วยเหลือประชาชนเป็นหน่วยปฏิบัติ

๑๔.๑.๕ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) อ.ส.ม.ท.เป็นรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ผลิตข่าวสารและรายการต่าง ๆ ออกเผยแพร่ทางสื่อโฆษณาต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข่าวสารกับองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ในรายการทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ จึงเป็นหน่วยงานที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติการจิตวิทยาได้เป็นอย่างดี

๑๔.๑.๖ คณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ (กจว.) กจว.เป็นคณะกรรมการชุดหนึ่งของ สมช. มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธาน, เสนาธิการทหาร และเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธาน, เจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารเป็นเลขานุการ คณะกรรมการประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่าง ๆ ประมาณ ๒๕ นาย กจว. มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

ก) เสนอแนะนโยบายและแผนด้านการปฏิบัติการจิตวิทยาต่อรัฐบาลผ่านสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ข) ออกระเบียบในการดำเนินงานทางด้านการปฏิบัติการจิตวิทยาได้ตามความเหมาะสม

ค) กำหนดแนวทางการปฏิบัติการจิตวิทยาให้หน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ

ง) ควบคุมและกำกับดูแลในรายละเอียดของการปฏิบัติการจิตวิทยาของหน่วยต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ หรือตามที่ประธานคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติสั่งการ

จ) ประสานติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนด้านการปฏิบัติการจิตวิทยาของหน่วยต่าง ๆ

ฉ) ให้กรรมการคณะนี้มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการได้ตามความจำเป็นและอาจเชิญบุคคลมาสอบถามหรือให้ชี้แจง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการจิตวิทยาได้

๑๔.๒ หน่วยปฏิบัติการจิตวิทยาทางทหาร

๑๔.๒.๑ ระดับกระทรวงกลาโหม ปัจจุบันยังไม่มีการจัดหน่วยปฏิบัติการจิตวิทยาโดยเฉพาะ การกำหนดนโยบายการปฏิบัติการจิตวิทยา กองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นหน่วยดำเนินการ

๑๔.๒.๒ ระดับกองบัญชาการทหารสูงสุด

๑๔.๒.๒.๑ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (นทพ.) เป็นหน่วยปฏิบัติการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง กองบัญชาการทหารสูงสุด มีหน้าที่ปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อสนับสนุนภารกิจในการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมี กองกิจการพลเรือน นทพ. เป็นกองฝ่ายเสนาธิการทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการในงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการพลเรือน ซึ่งปฏิบัติงานปฏิบัติการจิตวิทยาร่วมอยู่ด้วย

๑๔.๒.๒.๒ กรมกิจการพลเรือนทหาร เป็นกรมฝ่ายกิจการพิเศษที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านสงครามการเมือง และกิจการพลเรือน

(๑) การจัด แบ่งส่วนราชการออกเป็น

- (ก) กองกลาง
- (ข) กองนโยบายและแผน
- (ค) กองประชาสัมพันธ์
- (ง) กองปฏิบัติการจิตวิทยา
- (จ) กองกิจการพลเรือน
- (ฉ) กองเลขานุการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ
- (ช) กองทหารพัฒนา
- (ซ) กองสารนิเทศ

(๒) หน้าที่

(ก) กองปฏิบัติการจิตวิทยา มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการจิตวิทยา เพื่อผลทางด้านกิจการพลเรือนและสงครามการเมือง และสนับสนุนด้านการปฏิบัติการจิตวิทยาของคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น แผนกวิเคราะห์เป้าหมาย แผนกผลิต แผนกเผยแพร่ และแผนกปฏิบัติการ

(ข) กองเลขานุการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมของคณะกรรมการจิตวิทยาแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการสาขาต่างๆ ประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามผลการประชุมและนโยบายที่กำหนด จัดทำแผนโครงการปฏิบัติการจิตวิทยา ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และรายงานผลการปฏิบัติตามมติที่ประชุม รวมทั้งการจัดเตรียมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ

๑๔.๓ ในระดับเหล่าทัพ

๑๔.๓.๑ กองทัพบก

๑๔.๓.๑.๑ กรมยุทธการทหารบก เป็นกรมฝ่ายเสนาธิการของกองทัพบกมีหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย วางแผน ประสานงาน กำกับดูแล และอำนวยการเกี่ยวกับการปฏิบัติการจิตวิทยาในการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารโดยเฉพาะ โดยมี กองสงครามพิเศษ เป็นหน่วยรับผิดชอบโดยตรง ในเรื่องการฝึกและศึกษา

๑๔.๓.๑.๒ กรมกิจการพลเรือนทหารบก เป็นกรมฝ่ายเสนาธิการของกองทัพบกมีหน้าที่

ที่ในการเสนอนโยบาย วางแผน ประสานงาน กำกับดูแล และอำนวยการเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางจิตวิทยาทั้งปวงที่จำเป็นต่อการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร มีหน่วยรับผิดชอบ ๒ หน่วย คือ กองปฏิบัติการจิตวิทยา และ โรงเรียนกิจการพลเรือน

๑๔.๓.๑.๓ หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ นสศ. เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบกมีหน้าที่ในการวางแผน อำนวยการ กำกับดูแล และดำเนินการฝึกและศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติการพิเศษ (ซึ่งมีการปฏิบัติการจิตวิทยา เป็นการปฏิบัติการแขนงหนึ่ง) โดยมีศูนย์สงครามพิเศษเป็นหน่วยวางแผน อำนวยการ ดำเนินการ กำกับดูแล งานด้านการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติการจิตวิทยา และมี กองพันปฏิบัติการจิตวิทยา เป็นหน่วยปฏิบัติ ปัจจุบันเป็นหน่วยขึ้นตรงของกรมรบพิเศษที่ ๒ กองพลรบพิเศษที่ ๑

๑๔.๓.๑.๔ กองทัพภาค มีกองกิจการพลเรือน ทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ กำกับดูแลงานด้านการปฏิบัติการจิตวิทยาในการช่วยเหลือประชาชน และมี กองร้อยปฏิบัติการจิตวิทยากองทัพภาค เป็นหน่วยดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา

๑๔.๓.๒ กองทัพเรือ

๑๔.๓.๒.๑ กรมกิจการพลเรือนทหารเรือ เป็นหน่วยของกองทัพเรือที่มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการในเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยา โดยมี กองปฏิบัติการจิตวิทยา เป็นหน่วยรับผิดชอบดำเนินการ

๑๔.๓.๒.๒ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน เป็นหน่วยกำลังรบของกองทัพเรือ ที่มีหน่วยรับผิดชอบในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการในเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยา มี กองร้อยปฏิบัติการจิตวิทยา เป็นหน่วยปฏิบัติการจิตวิทยา โดยมีหน้าที่สนับสนุนมาตรการรักษาความมั่นคงและการปฏิบัติการรบ มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผลิตและแจกจ่ายสื่อโฆษณา ตลอดจนปฏิบัติการสนับสนุนในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ ดำเนินสงครามจิตวิทยาเพื่อสนับสนุนการรบ

๑๔.๓.๓. กองทัพอากาศ

มี กรมยุทธการทหารอากาศ เป็นกรมฝ่ายเสนาธิการของกองทัพอากาศ ที่มีหน้าที่ในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุม และดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติการจิตวิทยา มี กองกิจการพลเรือน เป็นหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินการ

๑๕. ทบพวทภัยบท

๑. อธิบายประวัติความเป็นมาของการปฏิบัติการจิตวิทยา

๒. อธิบายและวิเคราะห์การใช้สงครามจิตวิทยาในสงครามครั้งสำคัญ ๆ ของโลก
๓. อธิบายและวิเคราะห์ความหมาย วัตถุประสงค์ และประเภทของการปฏิบัติการจิตวิทยา
๔. อธิบายและเข้าใจโครงสร้างการจัดและภารกิจขององค์กรและหน่วยปฏิบัติการจิตวิทยาไทย

.....

**“ มโนปุพพง คมธมมา มโนเสฏฐา มโนมยา
ธรรมทั้งหลายมีใจมาก่อน มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จได้ด้วยใจ ”**
พุทธภาษิต